

meg Isten emberré válásának üzenetét, hogy abban minden ember részesedik. Isten fölvette az emberi természetet; az ily módon megnevesedett emberi természet ugyanaz – legyen bár valaki muszlim, buddhista, zsidó vagy keresztény”, magyarázza *Mieth*.

Eckhart már életében hídverő volt. Korában egyedülálló, hogy teológusként kizárólag pozitív módon használja fel más vallások forrásait. Taglalja az andalúziai zsidó tudós, *Moses Maimonides* (1135 körül – 1204), valamint a perzsa filozófus *Avicenna/Ibn Szina* (980 körül – 1036) és az arab filozófus-orvos *Averroes/Ibn Rusd* (1126-1198) eszméit. Eckhart úgy találja, hogy Avicenna jobban megérteti az Isten iránti szeretetet, mint *Aquinói Tamás*, a középkor nagy keresztény teológusa.

Eckhart szövegei ily módon alapot nyújtanak a vallások közötti párbeszédhez, különösképpen azok misztikáját illetően. „Eckhart gondolkodási partnere Ruminak”, mondja *Saeed Zarrebi-Zadeh* iszlámtudós. A perzsa költő és muszlim misztikus, *Jalal al-Din Rumi* (1207-1273) a „táncoló dervisek” szufi rendjének alapítója. Fő témája a szeretet volt, amely szerinte megmutatja az Istenhez vezető közvetlen utat.

Eckhart és Rumi egyaránt összekapcsolta a misztikus gyakorlatot és elméletet, és költői képekben írták le az egyén útját Istenhez. A sok közös mozzanat mellett azonban *Zarrebi-Zadeh* különbségeket is lát: „Rumi misztikája sosem olyan negatív és radikális, mint Eckharté. Eckhart teljesen a képek mögé hatol, úgyhogy a végén semmi sem marad.” Bár Eckhart nem ismerte a röviddel előtte élt Rumit, de „részleges megfelelésben álltak”, csak „Rumi inkább a szeretetet vetette a mérleg serpenyőjébe, Eckhart inkább az intellektust”, mondja *Zarrebi-Zadeh*.

Vajon végső soron nem azonos-e a két misztikus célja: a „fogékony-ság Istenre”, vagyis az üressé és nyitottá válás Isten működésére? Ez a kérdés a taoizmussal, a zsidósággal, az indiai misztikával és a zen-buddhizmussal folytatott párbeszédben is fölvetődik. Eckhart mester e tekintetben is csodálatos kapcsolódási pontokat nyújt. A zen-buddhizmusban a szív csendjéről van szó, amit *szamhadin*ak hívnak. Ez szanszkritül elmélyülést vagy összedettséget jelent, azt az állapotot, amikor a szellem és a szív belemélyed valamibe, és egészen föloldódik benne. Eckhart „elkülönítettségnek” nevezi az ehhez hasonló maga-

tartást; Isten csak abban a lélekben jöhet újból világra, aki mindent elengedett.

De kicsoda vagy kicsoda Isten? A zen-buddhizmusban Buddha bölcsességének mélységére törekszik az ember, a keresztény misztikában a háromságos Istenre. „A bölcsesség célja különböző, de a hozzá vezető utak rokonok”, mondja *Teruhisa Tajima* japán filozófiaprofesszor, aki behatóan foglalkozott Eckharttal. „Ugyanakkor a misztikus út – az elkülönítettség vagy a szamhadi – nem választható el Istentől.”

A VALLÁSKÖZI PÁRBSZÉD nem abban áll, hogy csupán megvédjünk valamilyen igazságot (a sajátunkat), hanem abban, hogy „úgy értsük meg a többiekét, ahogyan ők értik önmagukat”, magyarázta az Eckhart-konferencián *Clemens Mendonca* indiai teológusnő. „Az embernek késznek kell lennie arra, hogy valóban tanuljon valamit, és lemondjon a saját képeiről.” Eckhart mester éppen erre adott példát. Ő maga csípős szerecsendőhöz hasonlította prédikációját: annak élvezete után inni kell valamit.

Martina Läubli

Forrás: Publik-Forum, 2014/

„Uram, ön nem látja, hogy a ház lángokban áll.”
Krishnamurti

A béke és a csend küldötte

SZOKÁSOS REGGELI SÉTÁMAT JÁRTAM. Napfelkelte a kilátóban, végig a Fény utcán, le a sétányon, végig az Ózike utcán, majd átverekedve magamat a patak összedült erdején fel az utcánk végébe, és már otthon is vagyok. Mostanában már egy órás séta. Nem sietek. Korán van. Seholy semmi sem mozdul. Ilyenkor, július közepén, ha nincs szél – ahogy ma reggel sem volt –, az erdő már olyan csendes, mint... Mi is? Mint az erdő – „jelke”. A madarak ilyenkorra már teljesen elnémulnak. A hárs elvirágozott – pedig napokig adta az ízletes teának valót –, így a legyek és dongók sem zümmögnek olyan éktelenül. A fák – szegények –, már amelyik túlélte a decemberi nagy jegesedést, már mind kizöldültek, elvirágoztak, így

a kis csúshajtások sapkáskái és a virágszirmok sem permeteznek már halk zizegéssel. Bár hétköznap van, még a legbátrabb munkába indulók is az igazak álmát alusszák. Az első busz is csak egy óra múlva ér fel. Csend van és béke. A természet csendje és békéje.

MA REGGEL KICSIT MÓDOSÍTOTTAM a szokásos útvonalon, mert a hétvégén feljönnek a gyerekek, és feleségemtől azt a megbízást kaptam, hogy nézzem meg, nyitva lesz-e a Matyi-büfé. A nagy parkolót lehetőleg mindig elkerülöm, mert nem illik – még ennyi év után sem – a képbe. Túl sok a beton, az árusbódé, az eligazító tábla, az épület és a murvás út is. Pedig most itt is csend volt. De valahogyan másmilyen, mint kinn a kilátóban, ahol a nap-

felkeltét néztem. Nem baj – gondoltam –, már úgyis rég jártam itt, a központban, legalább szétnézek. Ahogy elhagytam a Westel-vevőtorony faházikóját, és ismét felfedeztem, hogy az átjátszás komoly energiafelhasználással jár, hiszen egy motor folyamatosan zümmögött, elfogott ez a taszítás a helytől. Pedig a parkoló üres volt, a turistaház villanyai már nem égtek, és még a szokásos reggeli kóborló vadcsicákból sem tűnt fel egy sem. Itt még nem kelt fel a nap. Takarta a turistaház. Hogy mielőbb szabaduljak, átvágtam a fűvön a büfé irányába, és ekkor ért a váratlan meglepetés. A kis, füves tisztás közepén egy új szobor állt. Először csak sötét sziluettjét láttam. Teljes alakos szobor volt. Mivel kicsit rézsútosan

közelíttem, láttam, hogy kezei imára vannak összetéve. Ó, már egy szent is – gondoltam önkéntelenül. Táltoskapunk van, kettős keresztünk is, két-három Mária szobrocskánk és egy kegyhelyünk is, egy őseinket ábrázoló, sohasem öntöző díszkútunk is, nem is beszélve dobogó táltoskövünkről és földi szívcsakránról. Persze ezekkel soha semmilyen gondom nem volt, hiszen mindet jó szándékú, hívő, szorgos kezek emelték – áldás legyen nevükre. Inkább a meglepetés belső hangja volt ez. A második gondolat – kíváncsian közelítve a most már egyre több részletet eláruló bronzszoborhoz – az volt, hogy „gyerekek, már megint bronzból? Hiszen szorgosabb kezek előbb-utóbb még el fogják lopni egy ködös novemberi estén” –, de ez a gondolat is amolyan fricska volt csak önmagam mint folyamatos beszélgetőpartnerem számára.

AZTÁN MÁR NEM VOLT TÖBB ELŐZETES GONDOLAT. Ott álltam szemben a szoborral, és ha – a biztonság kedvéért: Tényleg jól látom? – nem is néztem volna meg a kis táblácskát a lábánál, akkor is azonnal ráismertem volna. Sri Chinmoy szobra volt. Be kell vallanom férfiasan, ha én kaptam volna a megbízást, bizonyára nem álló, hanem ülő helyzetben ábrázoltam volna, és gitárral-szítárral a kezében, de legyen ez már az én bajom. A háta akkor is ilyen egyenes lehetett volna. Viszont magán a tényen teljesen megdöbbsentem. Igen. Jól tudtam, hogy a számára rendezett találkozókon mindig és mindenütt a csend, a béke és a természet nagy küldöttjeként hirdette világszerte, hogy „mindannyian Isten fiai vagyunk”, de pont itt, Dobogókőn szobrot – neki? Miért? Aztán felfedeztem a gyönyörű fehér kövekből kirakott rövid sétányt is, amely a murvás útig vezetett, és a kis fapadot is, majd még egyet, majd még egyet. Nem tudtam kihagyni. Le kellett ülnöm. Illetve először még nem ültem le, mert felfedeztem azt a két kis táblát, amelyre szorgos kezek egy-egy tőle származó idézetet véstek fel. „Harmóniában élhetünk, ha mélyen tiszteljük Természet-Anyát.” És a másik: „A természet szépsége segít bennünket, hogy a lehető legtágasabbak, a lehető legbékésebbek és a lehető legtisztábbak legyünk.” Gyönyörű gondolatok, szépen elkészített padok, gondos kezek alkotta járda és maga a szobor is: igazán harmonikus együttes. De itt? És erről szólva?

NEM. MEGINT CSAK MENTEGETŐZNÖM KELL. Hiszen hová tennék méltóbb helyre, mint a természetnek ebbe a fellegvárába? Hová máshová, mint ide, ahol annyi jó szándékú, természetkedvelő ember megfordul tavasszal, ősszel és télen? Nem. Nem lehet semmi ellenvetésem a hely kiválasztása, elrendezése és megvalósítása ellen. Ugyanígy volt ez annak idején az alig száz méterre felállított táltoskapuval is. Gyönyörű fafaragás, csodálatos gondolatok, a kis ülő Fekete Madonna és a hatalmas emlékpád, virágok stb. Jól emlékszem, hogyan álltak hosszú, kigyózó sorokban a hívek, várva a főtáltos áldására. Ez, úgy látszik, egy ilyen hely – lett. Mert annak idején, amikor még nem volt még önkormányzat, sem nagy parkoló, sem nyilvános WC, csak a Matyi-büfé, no, és a titokban fenn tartott Siketek Mária-kegyhelye, akkor itt nem volt más, csak a természet békéje, csendje és harmóniája, és hajnalonként szarvasok legeltek itt, ezen a kis tisztáson. Persze ez nem azt jelenti, hogy ez, itt, most valami rossz. Csak annyit, hogy minél több a jelkép, talán annál kevesebb a hely bennünk a valódi üzenet számára. Még a Dalai Láma is hozzátett ehhez a maga módján: „Megveszem ezt a helyet!” – mondta, és lemutatott a ma már Rezsőnek nevezett kilátóból a Rám-hegyre, bár talán ő tudta, miért venné meg. Talán nem a természet csendje és békéje érdekében.

DE HÁT MI IS AZ A VALÓDI ÜZENET, ami ennyire idevonzza a „szenteket”? Igen. Igaza van Sri Chinmoy-nak: harmóniában élhetünk, ha mélyen tiszteljük Természet-Anyát. Így és valódi lehetőségként. Noha a feltételes mód jobban tükrözné a valóságot: élhetnénk, tisztelnénk. De már anyánkat sem, aki táplált és nevelt, őt sem. Pedig milyen régi az a mondás: aki nem szereti a szüleit, nem szeretheti Istent. Feltétel nélkül tápláltak minket, bármilyenek voltunk is velük. De mit is jelent éhesnek lenni, és táplálni? Mit is jelent éhezni és szomjazni az igazságot? Talán ez a szükség, a táplálék vágya a titka a harmóniának? A kicsi gyermek feltétel nélkül felnéz a szüleinek: éhezi és szomjazza a szavaikat, a jelenlétüket: a táplálásukat. Számára ők a felfoghatatlan Nagyság és Jószág, maga az Isten. És a szépség is, amitől tágasak, békések és tiszták leszünk – ahogy Sri Chinmoy mondja. Milyen ismerős szavak is ezek, ha úgy olvassuk őket. Hányan

és hányan elmondták és elmondják ezt ma is nekünk. Lásd a valóságot! „Az élet csak akkor valóságos, amikor 'En Vagyok'” – mondja egy másik tanító, G. I. Gurdjieff. De ez csak hangsúlyáttevés: Chinmoy a szükösségre, a békétlenségre és a tisztátalanságra, Gurdjieff a lény létezésére, engedelmességre felszabadulására – a „Legyen meg a Te akaratod”-ra – teszi a hangsúlyt. És Mária kegyhelye nem erről beszél? És a kis szobrok és padok mindeütt? Igen is, meg nem is. A lény, az emberi lény állapotán fordul. Elme-hetünk egy ilyen helyre. Leülhetünk egy ilyen padra. Olvashatjuk más gyönyörű gondolatait. De miért kell ehhez hely, pad, szobor? Chinmoy bizonyára szomorúan mosolyog odafentről, hiszen ott vannak a fák a leveleikkel, a madarak gyönyörű énekükkel, az őzek és vaddisznók az éberségükkel, a kis, színes erdei virágok és az illatos gyümölcsök, ó, a gyümölcsök! Az ő békéjük és csendjük, ami a természetet, a Földet teljesen automatikusan szolgálja. És az enyém, ezé a testté, amely nyitott lehetne a tágasságra, a békére, és a tisztaságra?

ABBAN AZ IDŐBEN, amikor még nem voltak szobrok, padok és keresztek mindenütt, nagymamák nyaraltatták unokáikat szerte Dobogókőn, és ájtartak egymáshoz palacsintázni, főtt kukoricára, szalonnát sütni vagy kirándulni. Ismerték egymást, és a gyerekek is jóban voltak. Benne éltek a természetben. Nem idézték senki szavait – vagy ha igen, az Fekete István, Petőfi vagy Arany volt –, hanem benne voltak, benne léteztek. Minden nehézség ellenére tágas, békés és tiszta volt az életük. Reggelente a legbátrabbak – nem félve, hogy vaddisznókkal vagy szarvasokkal találkoznak – kimentek megnézni a napfelkeltét. Nem kellett tiltani a virágszedést, hiszen nagyanyáiknak szedték az unokák, hogy örömmel táplálják, növeljék őket. De talán nem is ezt a „harmóniát” üzenik ezek a nagy tanítók! Talán nem is csak a „normális emberi életet”. Talán mindez csak beugrónak, alapnak tartják ahhoz, ami a belső béke, a csend, a harmónia forrása: az egyetlen cél – lehet. Látni a helyünket, a méretünket, a szerepünket az Ismeretlenben, látni a valóságot, és ugyanakkor szabadon elviselni, benne maradni, benne létezni. Talán ez az a tisztelet, amiről Sri Chinmoy beszél. Talán. És talán ez az, amire a többiek is utalni próbálnak. Azonban ez nem megy csak külső dolgokon kereszt-